

FORMER FOR FORSTÅELSE

AV PROFESSOR NILS CHRISTIE

Det juridiske studium er en systematisk trening i bruk av et utvalg ord; hvordan disse ordene skal forstås, eller ikke forstås. Jurister trenes til å få en felles oppfatning. De som ikke forstår ordene på vedtatt måte, får dårlige karakterer eller utelukkes fra å bli jurister. Slik må det være, og for mange formål er det bra.

Men så er det den annen side, som gjelder rikdommen i forståelsesformer. En slåsskamp i en skolegård kan sees som voldsutøvelse, en forbrytelse, en sak for politiet. Men saken kan også sees som et pedagogisk utfordring, en hendelse hvor rektor bør si noe alvorlig til partene og deres foresatte, eller hvor skolens konfliktråd bør gripe inn om skolen er så heldig å ha et slikt råd. Og så sønnen som uten samtykke griper dypt i fars lommebok. Det er tyveri, tyveri også. Men kanskje var det klokere å se dette og lignende hendelser som innledning til en samtale. Noe er galt, hva kan vi gjøre for å få saken oppgjort og personene inn på riktig spor?

Innen juristenes rammeverk er deres språkbruk det riktige. Men så er vanskeligheten i vår tid at mer og mer av det som skjer havner under juristers hegemoni. Dette betyr en tilsvarende svekkelse av de andre måter å forstå verden på. Det sivile samfunn svekkes, - også pga veksten i andre profesjoner. Jo mer fagspråk som kommer inn, jo mer svekkes deltakelsen fra de andre som står utenfor faget.

Antall anmeldelser for forbrytelser er tidoblet i Norge i løpet av den periode jeg har vært i mitt fag. Fangetallene er mer enn doblet. Det må være åpenbart at det er uheldig om denne utvikling fortsetter. Ett av botemidlene er å skape bevissthet om handlingers flertydighet, at handlinger ikke er, men blir - avhengig av hvem som ser dem og som får bestemmelsesrett over forståelsesformer, definisjoner og mottiltak.

Menneskerettighetene, sier Morten Eriksen (NTfK nr. 3, 2005). De vil, om jeg forstår ham rett, svekkes om troen på handlingers absolutte karakter svekkes. Jeg er av en helt annen oppfatning, men må av plasshensyn la saken ligge. Isteden takker jeg for et interessant innspill.